

УДК 657.1:657.3:336.221

DOI: 10.60022/2(7)-7S

Найда Андрій Васильович

кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і оподаткування
Одеський державний аграрний університет, Україна

Naida Andrii

PhD (Economics), Associate Professor
of the Department of Accounting and Taxation
Odesa State Agrarian University, Ukraine
ORCID: 0000-0002-6371-1382

Крюкова Ірина Олександрівна

доктор економічних наук, професор
завідувач кафедри обліку і оподаткування
Одеський державний аграрний університет, Україна

Kryukova Irina

Doctor of Economics, Professor
Head of the Department of Accounting and Taxes
Odesa State Agrarian University, Ukraine
ORCID: 0000-0002-0577-6364

Замлинський Віктор Анатолійович

доктор економічних наук, професор кафедри обліку і оподаткування
Одеський державний аграрний університет, Україна

Zamlynskyi Viktor

Doctor of Economics, Professor
Odessa State Agrarian University, Ukraine
ORCID: 0000-0001-7642-2443

Калюжна Марина Миколаївна

кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і оподаткування
Одеський державний аграрний університет, Україна

Kalyuzhna Maryna

PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Accounting and Taxation
Odesa State Agrarian University, Ukraine
ORCID: 0000-0002-8243-5328

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ДЛЯ ОПТИМІЗАЦІЇ ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ

Анотація. У статті досліджено організаційні аспекти управлінського обліку в контексті оптимізації податкового навантаження підприємств. Сформовано теоретико-методичні підходи щодо інтеграції податкового аспекту в систему управлінського обліку, що враховують сучасні виклики цифровізації та підвищення ролі аналітичних технологій. Проаналізовано сучасні наукові дослідження щодо впливу бізнес-аналітики, ERP-систем, штучного інтелекту та великих даних на практики управлінського обліку й податкового планування.

Розроблено комплексну модель інтеграції податкового аспекту в управлінський облік, яка включає чотири взаємопов'язані блоки: організаційний, методологічний, інформаційно-технологічний та контрольний. Запропоновано архітектуру інформаційної системи управління податковим плануванням на основі використання технологій штучного інтелекту для прогнозування зобов'язань, виявлення ризиків та оцінки альтернативних сценаріїв.

Встановлено, що впровадження такої моделі забезпечує прозорість облікових процесів, підвищення якості управлінських рішень, легальне зниження податкових платежів та зміцнення конкурентоспроможності підприємств.

Ключові слова: управлінський облік, податкове навантаження, податкове планування, податковий облік, звітність, штучний інтелект.

ORGANIZATIONAL ASPECTS OF MANAGEMENT ACCOUNTING FOR TAX BURDEN OPTIMIZATION

Abstract. *Under current economic conditions, Ukrainian enterprises face a high level of tax pressure, which necessitates the search for legal ways of its optimization. Management accounting, as a subsystem of managerial information support, acquires strategic importance for tax planning by ensuring the integration of financial and tax aspects into a unified system.*

The purpose of the study is to substantiate directions for improving the organization of management accounting at the enterprise level to ensure effective tax planning and legal optimization of the tax burden. The study aims to develop a comprehensive model for integrating the tax dimension into the management accounting system using modern information technologies, including artificial intelligence and data analytics.

The study analyzes contemporary scientific approaches to tax optimization and management accounting, identifying the lack of sufficient integration of tax planning into the management processes of Ukrainian enterprises. A comprehensive model of integrating the tax aspect into the management accounting system has been developed, consisting of four blocks: organizational, methodological, information-technological, and control. Particular attention is given to the implementation of ERP systems, BI-based analytics, Big Data, and artificial intelligence, which enable automated reporting, forecasting of tax liabilities, and minimizing the risks of tax errors. The article also proposes performance indicators for tax planning, such as the effective tax rate, tax risk cost, and savings from optimization.

Organizational aspects of management accounting form the basis for effective tax planning and the legal reduction of enterprises' tax burden. The implementation of the proposed model makes it possible to establish a holistic system of tax burden management integrated into the overall management accounting system. This comprehensive approach ensures not only a reduction in tax payments but also increased transparency, risk mitigation, and optimization of tax administration costs. Future research should focus on adapting the model for enterprises of various industries and sizes, as well as on implementing advanced digital technologies to forecast changes in tax legislation.

Keywords: *management accounting, tax burden, tax planning, tax accounting, reporting, artificial intelligence.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах ринкової економіки підприємства стикаються зі зростаючими податковими зобов'язаннями, що суттєво впливає на їхню фінансову стабільність і конкурентоспроможність. Ефективне управління податковим навантаженням набуває стратегічного значення для забезпечення фінансової стійкості підприємства. Управлінський облік як система збору, обробки й аналізу інформації стає важливим інструментом оптимізації податкових платежів.

Організаційні аспекти управлінського обліку, що включають структуру обліково-аналітичної служби, розподіл повноважень, визначення центрів відповідальності та інтеграцію облікових процесів, безпосередньо впливають на здатність підприємства проводити ефективне податкове планування й мінімізувати податкові ризики. Оскільки податкове законодавство постійно змінюється, актуальним є питання щодо розробки та впровадження гнучких організаційних рішень в систему управлінського обліку, які дозволяють оперативно адаптуватися до нових вимог і використовувати законні методи податкової оптимізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика оптимізації податкового навантаження за допомогою інструментів управлінського обліку досліджується вітчизняними та зарубіжними вченими вже декілька десятиріч. Значний внесок у розвиток теорії податкового планування зробили такі вітчизняні вчені як Буряк О. П. [1], який розробив концепцію податкового менеджменту, та Крюкова І.О. [2], що досліджувала організаційні аспекти податкового обліку та податкового навантаження.

Науковцями Barreto A., Gomes P., Quesado P., O'Sullivan, S. [3] здійснено систематичний огляд наукових досліджень, присвячених інтеграції управлінського обліку та цифрових технологій, зокрема штучного інтелекту, великих даних та аналітики у реальному часі. Автори доводять, що цифровізація змінює не лише інструментарій управлінського обліку, але й підхід до податкового планування та контролю, оскільки забезпечує більш точний моніторинг витрат, прогнозування податкових зобов'язань і зниження ризиків податкових спорів. У контексті оподаткування управлінський облік, підсилений цифровими інструментами, розглядається як стратегічний ресурс, що дозволяє підприємствам підвищувати прозорість, своєчасність і якість податкових рішень, а також формувати конкурентні

переваги в умовах зростаючої регуляторної складності.

У статті Blaufus K., Reineke J. і Trenn I. [4] проведено емпіричне дослідження, яке аналізує, як сприйняття жорсткості податкових перевірок впливає на рівень податкового планування та якість внутрішніх систем контролю податкових ризиків у великих компаніях. Щоб ефективно оптимізувати податкове навантаження, підприємствам слід не обмежуватись лише плануванням, але також посилити організаційні аспекти управлінського обліку – створення сильного внутрішнього контролю, кадрової експертизи і процесів, що дозволяють захищати позицію перед податковими органами.

Вітчизняні дослідження також мають значні досягнення в цій галузі. Зокрема, Щирбою М.Т. [5] обґрунтовано роль облікової політики як фундаментального інструменту організації управлінського обліку на підприємстві. Автором підкреслено, що облікова політика, формуючись через методичні, технічні та організаційні аспекти, визначає вибір методів калькулювання, способів оцінки запасів, амортизаційної політики, складу центрів витрат та центрів відповідальності, форм внутрішньої звітності – усіх тих елементів, які прямо впливають на формування податкової бази та можливості оптимізації податкового навантаження.

Оптимізація податкового навантаження із застосуванням управлінського обліку була предметом досліджень Носко Т.А., Співак С.М. [6], де наголошується на важливості створення податкового календаря та інтегрованих облікових систем для мінімізації платежів у межах законодавства. Сучасні підходи у сфері управлінського обліку дозволяють не тільки виконувати облікові функції, а й активно управляти фінансовими потоками задля зниження податкових витрат.

У наукових працях Шумської А.Р. і Шнира І.В. [7] аналізується організація та методика управлінського обліку на великих підприємствах, зосереджуючи увагу на структуруванні служб обліку, визначенні внутрішніх центрів відповідальності, розподілі обов'язків між керівництвом і спеціалістами обліку, а також методичних підходах до формування інформаційної звітності, релевантної для управлінських рішень. Важливий акцент зроблено на те, що системне побудування управлінського обліку дає змогу підприємству не лише покращити внутрішній контроль і оперативне управління, але й значно поліпшити позицію при взаємодії з податковими органами, зменшуючи можливі ризики податкових спорів та забезпечуючи законну оптимізацію податкових зобов'язань через прозорість доходів і витрат, адекватне документування і своєчасне реагування на зміни податкового законодавства.

Дослідження останніх років показують наростаюче значення організаційної структури управлінського обліку у формуванні податкової політики підприємств. Так, Косташ Т.В. та Шелюжак І.Г. [8] здійснено глибокий аналіз організаційних та методичних аспектів формування системи управлінського обліку на підприємстві як важливого інструменту підвищення ефективності управління, зокрема у сфері податкового адміністрування. У працях Скрипника С.В., Костенка Ю.О. та Куря О.А. [9] аналізується, як кризові явища, зокрема економічна нестабільність, наслідки воєнного стану та зміни зовнішніх умов, впливають на функціонування підприємств України і на їхні системи управлінського та податкового обліку. Автори доводять, що у таких умовах управлінський облік виконує не лише традиційні функції звітності та внутрішнього контролю, але стає ключовим інструментом антикризового управління, що дозволяє своєчасно реагувати на зміни, зменшувати ризики, прогнозувати фінансові потоки і витрати. В умовах підвищеної податкової невизначеності ця інформація істотно допомагає підприємствам формувати більш точну податкову базу, адаптувати облікову політику до нових вимог податкового законодавства, уникати штрафів і надмірного навантаження. Таким чином, система управлінського обліку, побудована з урахуванням кризових викликів, забезпечує підприємству більш ефективне податкове планування й конкурентнішу позицію на ринку.

Незважаючи на значну кількість досліджень, залишаються недостатньо вивченими питання інтеграції податкового аспекту в систему управлінського обліку на українських підприємствах, особливо з урахуванням останніх змін податкового законодавства та впровадження цифрових технологій.

Метою статті є обґрунтування напрямів удосконалення елементів організації управлінського обліку на підприємстві в контексті податкової оптимізації.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах підприємства стикаються з необхідністю зменшення податкового тиску при збереженні законності і прозорості фінансової звітності. Управлінський облік як джерело оперативної інформації для прийняття рішень, має стати основою податкового планування: від аналізу структури витрат до прогнозування поточних і відкладених податкових зобов'язань. Цей підхід вимагає організаційного переосмислення ролей, процесів і ІТ-інфраструктури, а також інтеграції податкового мислення в бізнес-процеси компанії. Наукові та прикладні джерела останніх років підкреслюють роль цифрових технологій і аналітики в підвищенні

ефективності податкового навантаження.

Управлінський облік як підсистема інформаційного забезпечення управління підприємством відіграє ключову роль у процесі оптимізації податкового навантаження. Під оптимізацією податкового навантаження розуміємо легальне зниження величини податкових платежів шляхом цілеспрямованого використання інструментів та методів, передбачених законодавством, без порушення норм права.

Організаційні аспекти управлінського обліку включають: структуру відділу управлінського обліку та її місце в організаційній структурі підприємства; розподіл функцій та повноважень між працівниками, залученими до процесу податкового планування; взаємодію між структурними підрозділами в процесі формування інформації для податкового планування; регламентацію процесів управлінського обліку, пов'язаних з оподаткуванням; інформаційні технології та програмне забезпечення, що використовуються для цілей податкового планування.

Дослідження показало, що на підприємствах з ефективною системою оптимізації податкового навантаження управлінський облік організований за принципом «податкового партнерства», коли фахівці з податків інтегровані в процес прийняття управлінських рішень на всіх рівнях.

Систематичні огляди показують посилений вплив BI, Big Data та AI на практики управлінського обліку: аналітика дозволяє ідентифікувати податкові ризики, автоматизувати звітність і прогнозувати податкові зобов'язання з більшою точністю [3].

Ефективна організація управлінського обліку на підприємстві неможлива без тісної інтеграції з податковим обліком та системою звітності. Управлінський облік орієнтований на внутрішні потреби менеджменту й забезпечує оперативну інформацію для прийняття рішень щодо оптимізації витрат, оцінки ефективності бізнес-процесів та планування розвитку. Натомість податковий облік та звітність виконують зовнішню функцію, відображаючи результати господарської діяльності у формі, передбаченій законодавством, та формуючи підґрунтя для розрахунку податкових зобов'язань.

Для оптимізації податкового навантаження важлива інтеграція управлінського обліку з податковим. Формування єдиної інформаційної бази забезпечує актуальні дані для:

- формування фінансової звітності з урахуванням податкових вимог.
- виявлення резервів мінімізації зобов'язань без порушення законодавства.
- контролю виконання податкових зобов'язань і підготовки до податкових перевірок.

Ідеальним є варіант, коли управлінський облік відповідає вимогам ефективного податкового планування, поєднуючи аналіз фінансово-господарської діяльності з прогнозуванням податкових платежів.

Дослідження демонструють, що впровадження ERP поліпшує якість первинних записів, трасування операцій і дозволяє централізовано відстежувати податкові наслідки операцій у реальному часі, що створює основу для автоматизованих податкових контролів та зниження ризику помилок [10].

Інтеграція функцій управління податками в ERP-системи сприяє підвищенню ефективності управлінського обліку та забезпеченню податкової відповідності. Автори аналізують механізми конфігурації податкових кодів, автоматичного нарахування ПДВ, застосування ставок податку в різних юрисдикціях, та узгодження даних між модулем фінансів, обліку доходів і витрат, складським модулем тощо. Підкреслюється, що за допомогою ERP можливо значно зменшити час і ресурси, що витрачаються на податкову звітність і перевірки, мінімізувати ризики помилок чи недотримання норм законодавства, і таким чином сприяти оптимізації податкового навантаження через прозоре облікове середовище, оперативний контроль над змінами в правилах та аналітичний моніторинг податкових [11].

Проведене дослідження дозволяє виокремити наступні організаційні аспекти управлінського обліку в контексті податкової оптимізації: структуризація облікової політики, автоматизація обліку, взаємодія бухгалтерії та фінансового менеджменту, впровадження системи внутрішнього контролю аналіз альтернативних сценаріїв, застосування моделі інтеграції податкового аспекту в систему управлінського обліку (табл. 1).

Таблиця 1

Напрями удосконалення організації управлінського обліку в контексті податкової оптимізації

№	Напрямок	Завдання
1	Структуризація облікової політики.	Необхідно закріпити у внутрішніх регламентах порядок обліку витрат, амортизаційних відрахувань, оцінки запасів та формування резервів.

Продовження таблиці 1

2	Автоматизація обліку.	Використання сучасних програмних продуктів (1С:Підприємство, SAP, Microsoft Dynamics, Oracle NetSuite) забезпечує точність даних, скорочує час на підготовку звітності та зменшує ризик податкових помилок.
3	Взаємодія бухгалтерії та фінансового менеджменту.	Важливим є тісний зв'язок між обліковим відділом та службою стратегічного планування для своєчасної оцінки податкових наслідків.
4	Впровадження системи внутрішнього контролю	Забезпечення багаторівневої перевірки достовірності даних дозволяє мінімізувати ризики штрафів та пені.
5	Аналіз альтернативних сценаріїв.	Використання методів CVP-аналізу та сценарного прогнозування для визначення оптимальної податкової стратегії.
6	Застосування моделі інтеграції податкового аспекту в систему управлінського обліку.	Розробка та впровадження моделі інтеграції податкового аспекту в систему управлінського обліку.

Джерело: складено авторами на основі [3, 4, 10, 12, 13]

Емпіричне дослідження виявило, що лише 20% українських підприємств мають формалізований підхід до інтеграції податкового планування в систему управлінського обліку, що зумовлює необхідність розробки комплексної моделі, яка поєднує організаційні, методологічні та технологічні аспекти. Відповідно нами розроблено модель інтеграції податкового аспекту в систему управлінського обліку з використання технологій штучного інтелекту, яка включає чотири взаємопов'язані блоки:

1. Організаційний блок, який передбачає створення трирівневої системи управління податковим плануванням (табл. 2):

- стратегічний (податковий комітет),
- тактичний (центр податкової компетенції),
- операційний (податкові менеджери в підрозділах).

Таблиця 2

Рівні організаційної структури

Рівень	Функції	Відповідальність
Стратегічний (Податковий комітет)	Затвердження податкової стратегії, моніторинг ризиків	Члени правління, фінансовий директор
Тактичний (Центр податкової компетенції)	Методологічна підтримка, аналіз альтернат	Головний бухгалтер, податковий менеджер
Операційний** (Податкові менеджери в підрозділах)	Щоденне планування, збір інформації	Менеджери підрозділів, бухгалтери

Джерело: складено авторами

2. Методологічний блок, що включає розробку інструментів податкового планування: податковий календар, матриця податкових ризиків, модель альтернативних сценаріїв, карта податкових процесів (табл. 3).

Таблиця 3

Методологічні інструменти

Інструмент	Призначення	Періодичність
Податковий календар	Планування податкових платежів	Щомісяця
Матриця податкових ризиків	Оцінка ймовірності та наслідків ризиків	Квартал
Модель альтернативних сценаріїв	Розрахунок податкових наслідків рішень	При потребі
Карта податкових процесів	Стандартизація процедур	Постійно

Джерело: складено авторами

3. Інформаційно-технологічний блок, який базується на архітектурі, що інтегрує різні джерела даних з імплементацією технологій штучного інтелекту.

Сучасна система управлінського обліку для цілей оптимізації податкового навантаження з імплементацією технологій штучного інтелекту вимагає комплексного інформаційно-технологічного забезпечення, здатного інтегрувати різномірні джерела даних та забезпечувати аналітичну підтримку

прийняття рішень. Запропонована архітектура базується на принципах Data-Driven підходу та передбачає створення централізованої податкової платформи, яка функціонує як єдине джерело істини для всіх питань, пов'язаних з оподаткуванням (рис. 1).

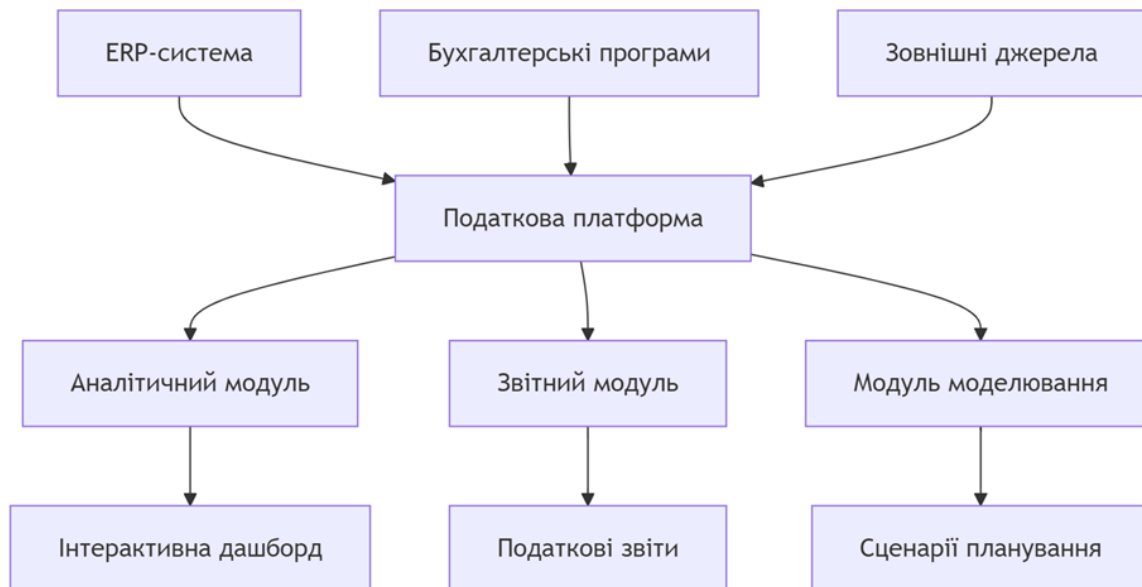

Рис. 1. Архітектура інтеграції податкового аспекту в систему управлінського обліку з використанням технологій штучного інтелекту
Джерело: сформовано авторами

Взаємодія компонентів системи реалізується через наступний механізм:

Джерела даних - ERP-система (Enterprise Resource Planning), забезпечує доступ до операційних даних бізнес-процесів, включаючи закупівлю, продажі, виробництво, логістику та управління персоналом. Інтеграція здійснюється через API-інтерфейси у реальному часі або періодичну синхронізацію даних. Критично важливими є модулі управління основними засобами, запасами та розрахунками з контрагентами, оскільки вони безпосередньо впливають на формування оподаткованої бази.

Бухгалтерські програми постачають дані про проведення господарських операцій, облікову політику підприємства, методи оцінки активів і зобов'язань, а також формування фінансового результату. Синхронізація відбувається через стандартні протоколи обміну даними з використанням ETL-процесів для перетворення даних у єдиний формат.

Зовнішні джерела включають: офіційні бази даних податкових органів (електронні кабінети, реєстри), інформаційні системи державних органів, бази даних комерційних постачальників, новації та аналітичні матеріали з податкового законодавства, міжнародні бази даних з трансфертного ціноутворення.

Податкова платформа виконує функцію ядра системи та реалізує наступні функції: консолідація даних з різних джерел у єдиному сховищі даних, очищення та стандартизація даних, об'єднання даних у єдину модель, забезпечення цілісності та конфіденційності даних, реалізація політик управління доступом.

Аналітичний модуль забезпечує багатовимірний аналіз даних, кореляційний та регресійний аналіз взаємозв'язків між господарськими операціями та податковими наслідками, виявлення аномалій та відхилень від нормативних значень, прогнозування податкових зобов'язань на основі історичних даних та трендів, ідентифікацію оптимізаційних потенційних можливостей.

Звітний модуль генерує стандартні податкові звіти (податок на прибуток, ПДВ, податок на майно), аналітичні звіти для менеджменту, декларації згідно з вимогами законодавства, звіти для контролюючих органів у електронному форматі, документальне підтвердження обґрунтованості податкових рішень.

Модуль моделювання дозволяє:

- створення «моделей» сценаріїв для оцінки податкових наслідків управлінських рішень;
- розрахунок ефективної податкової ставки для різних варіантів господарських операцій;

- оптимізацію структури витрат для цілей оподаткування;
- моделювання впливу змін законодавства на податкове навантаження;
- розрахунок альтернативних варіантів трансфертного ціноутворення.

Інтерактивна дашборд забезпечує візуалізацію ключових показників ефективності податкового планування, моніторинг податкових ризиків у реальному часі, аналіз динаміки податкового навантаження, порівняльний аналіз з галузевими показниками та ін.

4. Контрольний блок, який реалізується через систему ключових показників ефективності: ефективна податкова ставка, вартість податкового ризику, економія від оптимізації, частка оскаржених нарахувань (табл. 4).

Таблиця 4

Система ключових показників ефективності податкового планування

Показник	Формула розрахунку	Цільове значення
Ефективна податкова ставка	$\text{Сплачені податки} / \text{Прибуток до оподаткування} \times 100\%$	Нижче за галузеву на 15-20%
Вартість податкового ризику	$\text{Ймовірність ризику} \times \text{Сума можливих санкцій}$	Не більше 5% від прибутку
Економія від оптимізації	Різниця між потенційним та фактичним платежем	10-15% від суми платежів
Частка оскаржених нарахувань	$\text{Кількість успішних оскаржень} / \text{Загальна кількість перевірок} \times 100\%$	Не менше 70%

Джерело: складено авторами

Основа запропонованої архітектури базується на принципах теорії системного аналізу та концепції цифрових двійників. Інтеграція різнорідних джерел даних дозволяє створити комплексну модель оподаткування підприємства, яка точно відображає всі аспекти його діяльності. Використання методів штучного інтелекту та машинного навчання дозволяє виявляти складні взаємозв'язки між господарськими операціями і податковими наслідками, що неможливо здійснити традиційними методами.

Запропонована архітектура може бути реалізована з використанням сучасних хмарних технологій, що забезпечує масштабованість та гнучкість системи. Критично важливим є забезпечення відповідності вимогам законодавства щодо захисту даних та конфіденційності інформації. Розроблена модель забезпечує системний підхід до інтеграції податкового аспекту в управлінський облік та може бути адаптована для підприємств різних розмірів і галузей.

Висновки. Організаційні аспекти управлінського обліку є фундаментом для якісного податкового планування і оптимізації податкового навантаження. Впровадження моделі інтеграції податкового аспекту в систему управлінського обліку з використання технологій штучного інтелекту, сучасних структур обліково-аналітичних служб, центрів відповідальності, внутрішнього контролю та інтегрованих облікових систем дозволяє підприємствам ефективно управляти податковими ризиками і легально знижувати податкові платежі.

Впровадження адаптивних моделей управлінського обліку з урахуванням змін у податковому законодавстві, а також цифровізація облікових процесів через впровадження систем автоматизації та штучного інтелекту сприятимуть підвищенню швидкості та точності податкового планування.

Подальші наукові дослідження в цьому напрямку сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності українських підприємств шляхом легального зниження податкового навантаження та вдосконалення систем управлінського обліку.

Література

1. Буряк О. П. Податковий менеджмент: підручник. Київ: Ліра-К, 2014. 352 с.
2. Крюкова І. О., Найда А. В., Іванченкова Л. В., Лагодієнко Н. В. Оцінка податкового навантаження та ролі податків у сучасній економіці України. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2025. Том 10. № 2. С. 93-97. URL: <http://ujae.org.ua/en/assessment-of-tax-impact-and-role-of-taxes-in-the-ukraine-economy/> (дата звернення: 01.08.2025).
3. Barreto A., Gomes P., Quesado P., O'Sullivan S. Advancements in Management Accounting and Digital Technologies: A Systematic Literature Review. *Accounting, Finance & Governance Review*. 2025. Vol. 34. URL: <https://doi.org/10.52399/001c.137301> (дата звернення: 01.08.2025).

4. Blaufus K., Reineke J., Trenn I. Perceived tax audit aggressiveness, tax control frameworks and tax planning: An empirical analysis. *Journal of Business Economics*. 2023. Vol. 93. P. 509–557. URL: <https://doi.org/10.1007/s11573-022-01116-6> (дата звернення: 02.08.2025).
5. Щирба М.Т., Щирба І.М., Щирба М.М. Облікова політика як інструмент організації управлінського обліку на підприємстві. *Економіка та суспільство*. 2017. №8. С. 830–837 URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/8_ukr/138.pdf (дата звернення: 01.08.2025).
6. Носко Т.А., Співак С.М. Оптимізація податкового навантаження. *Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених та студентів «Актуальні задачі сучасних технологій»*. Тернопіль, 24–25 листопада 2021 р. С. 107–108. URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/36616/2/MNPK_2021v2_Nosko_T_A-Optimization_of_the_tax_107-108.pdf (дата звернення: 03.08.2025).
7. Шумська А. Р., Шнир І. В. Організація та методика управлінського обліку на великих підприємствах. *Економіка, управління та адміністрування*. 2024. №(1(107)). С. 130–135. DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2024-1\(107\)-130-135](https://doi.org/10.26642/ema-2024-1(107)-130-135) (дата звернення: 01.08.2025).
8. Косташ Т.В., Шелюжак І.Г. Формування системи управлінського обліку на підприємстві. *Ефективна економіка*. 2021. №5. С. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8883> (дата звернення: 01.08.2025).
9. Скрипник С., Костенко Ю., Курей О. Управлінський облік на підприємствах України в умовах кризових явищ. *Економіка та суспільство*. 2023. № 49. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2317> (дата звернення: 02.08.2025).
10. Baranova I. Application of ERP Systems for Optimizing Corporate Tax Liability Accounting. *The American Journal of Management and Economics Innovations*. 2025. Vol. 7(8). P. 30–37. URL: <https://theamericanjournals.com/index.php/tajmei/article/view/6522/5998> (дата звернення: 01.08.2025).
11. Tax management in ERP: Ensuring compliance and efficiency. 2024. URL: <https://accnu.in/tax-management-in-erp-ensuring-compliance-and-efficiency/> (дата звернення: 01.08.2025).
12. Костюченко В.М., Каміл А.В. Економічні передумови та особливості впровадження облікового забезпечення контролінгу на підприємствах торгівлі. *Приазовський економічний вісник*. 2020. Вип. 1(18). С. 290–294. URL: http://rev.kpu.zp.ua/journals/2020/1_18_ukr/52.pdf. (дата звернення: 05.08.2025).
13. Лаговська О.А. Напрями трансформації бухгалтерського обліку. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Сер.: Економічні науки*. 2014. № 3. С. 63–68. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vzhdtu_econ_2014_3_11. (дата звернення: 03.08.2025).

References

1. Buriak, O. P. (2014). *Podatkovyyi menedzhment: pidruchnyk* [Tax Management: Textbook]. Lira-K.
2. Kriukova, I. O., Naida, A. V., Ivanchenkova, L. V., & Lahodienko, N. V. (2025). Otsinka podatkovoho navantazhennia ta roli podatkov u suchasni ekonomitsi Ukrainy [Assessment of Tax Burden and the Role of Taxes in the Modern Economy of Ukraine]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky*, No 10(2), pp. 93–97. <http://ujae.org.ua/en/assessment-of-tax-impact-and-role-of-taxes-in-the-ukraine-economy/> (accessed August 1, 2025).
3. Barreto, A., Gomes, P., Quesado, P., & O’Sullivan, S. (2025). Advancements in Management Accounting and Digital Technologies: A Systematic Literature Review. *Accounting, Finance & Governance Review*, No 34. <https://doi.org/10.52399/001c.137301> (accessed August 1, 2025).
4. Blaufus, K., Reineke, J., & Trenn, I. (2023). Perceived Tax Audit Aggressiveness, Tax Control Frameworks and Tax Planning: An Empirical Analysis. *Journal of Business Economics*, No 93, 509–557. <https://doi.org/10.1007/s11573-022-01116-6> (accessed August 2, 2025).
5. Shchyrba, M. T., Shchyrba, I. M., & Shchyrba, M. M. (2017). Oblikova polityka yak instrument orhanizatsii upravlinskoho obliku na pidpriemstvi [Accounting Policy as a Tool for Organizing Management Accounting at an Enterprise]. *Ekonomika ta suspilstvo*, No 8, pp. 830–837. https://economyandsociety.in.ua/journals/8_ukr/138.pdf (accessed August 1, 2025).
6. Nosko, T. A., & Spivak, S. M. (2021). Optymizatsiia podatkovoho navantazhennia [Optimization of Tax Burden]. In *Materialy X Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii molodykh uchenykh ta studentiv «Aktualni zadachi suchasnykh tekhnolohii»* (pp. 107–108). Ternopil. https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/36616/2/MNPK_2021v2_Nosko_T_A-Optimization_of_the_tax_107-108.pdf (accessed August 3, 2025).
7. Shumska, A. R., & Shnyr, I. V. (2024). Orhanizatsiia ta metodyka upravlinskoho obliku na velykykh pidpriemstvakh [Organization and Methodology of Management Accounting at Large Enterprises]. *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia*, No 1 (107) pp. 130–135. <https://doi.org/10.26642/ema-2024->

1(107)-130-135 (accessed August 1, 2025).

8. Kostash, T. V., & Sheliuzhak, I. H. (2021). Formuvannia systemy upravlinskoho obliku na pidpriemstvi [Formation of a Management Accounting System at an Enterprise]. *Efektivna ekonomika*, No 5. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8883> (accessed August 1, 2025).

9. Skrypnyk, S., Kostenko, Yu., & Kurei, O. (2023). Upravlinskyi oblik na pidpriemstvakh Ukrainy v umovakh kryzovykh yavlyshch [Management Accounting at Ukrainian Enterprises in Crisis Conditions]. *Ekonomika ta suspilstvo*, No 49. <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2317> (accessed August 2, 2025).

10. Baranova, I. (2025). Application of ERP Systems for Optimizing Corporate Tax Liability Accounting. *The American Journal of Management and Economics Innovations*, No 7 (8) pp. 30-37. <https://theamericanjournals.com/index.php/tajmei/article/view/6522/5998> (accessed August 1, 2025).

11. Tax Management in ERP: Ensuring Compliance and Efficiency. (2024). <https://accnu.in/tax-management-in-erp-ensuring-compliance-and-efficiency/> (accessed August 1, 2025).

12. Kostiuchenko, V. M., & Kamil, A. V. (2020). Ekonomichni peredumovy ta osoblyvosti vprovadzhennia oblikovoho zabezpechennia kontrolinhu na pidpriemstvakh torhivli [Economic Prerequisites and Features of Implementing Accounting Support for Controlling at Trade Enterprises]. *Pryazovskyi ekonomichnyi visnyk*, No 1(18), pp.290-294. http://pev.kpu.zp.ua/journals/2020/1_18_ukr/52.pdf (accessed August 5, 2025).

13. Lahovska, O. A. (2014). Napriamy transformatsii bukhhalterskoho obliku [Directions of Accounting Transformation]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnogo tekhnolohichnoho universytetu. Ser.: Ekonomichni nauky*, No 3 pp. 63-68. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vzhdtu_econ_2014_3_11 (accessed August 3, 2025).